

350624 - بىر ياش ئانىسى ۋە ھەمىشە بىلەن بىرگە ياشايدۇ، ئۇلار ئولتۇرغان ئۆي دادىسى ۋاپات بولغان ئۆي بولغانلىقى ئۈچۈن باشقا قېرىنداشلىرىمنىڭ بۇ ئۆيگە خالىغان ۋاقىتتا كىرىشى توغرا بولامدۇ؟

سوئال

مەن، ئانام ۋە ھەمىشەم ئىجارە ئۆيدە ياشايمىز، دادام ۋاپات بولغان، مېنىڭ توي قىلغان باشقا قېرىنداشلىرىم بار، ئۇلارمۇ باشقا ئىجارە ئۆيدە ئولتۇرىدۇ، ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئىشلەيدۇ، توي قىلىپ كەتكەن تۆت ھەمىشەم بار، ئايلىق كېرىمىمىز سەككىز مىڭ رىيال ئەتراپىدا بولۇپ، بۇنىڭدىن ئۆي ئىجارىسى بېرىمىز، دادامنىڭ قەرزىنى تۆلەيمىز، قەرز تۈگىسۇن دەپ مىراسنى تەقسىم قىلىمىدۇق، مېنىڭ سوئالىم: توي قىلىپ چىقىپ كەتكەن قېرىنداشلىرىمنىڭ مەن، ئانام ۋە ھەمىشەم ئولتۇرۇۋاتقان ئۆيدە ھەققى بولامدۇ؟ ئۇلارنىڭ ئېيتىشىچە بۇ ئۆي دادىسىنىڭ ئۆيى بولۇپ، ئۇلارنىڭمۇ ھەققى بار ئىكەن، ئۇلار بۇ ئۆيگە خالىغان ۋاقىتتا كېلىپ، مەن بىلەن ھەمىشەمنىڭ خاس نەرسىلىرىگىمۇ رېئايە قىلماستىن خالىغانچە ئەركىن تەسەررۇپ قىلىدۇ، مېنىڭ ھەمىشەمنىڭ ۋە ئانامنىڭ ھېچ نەرسىدە ئايرىم ھەققى يوق ئىكەن، مېنىڭ دادام رەھمەتلىك ھايات ۋاقتىدا ئۇلارغا ماشىنا ۋە ئائىلە سايمانلىرى ئېلىپ بەرگەن، مەن، ھەمىشەم ۋە ئانام ئۆزىمىزنىڭ ھاجەتلىرىمىزنى ئادا قىلىش ئۈچۈن ماشىنىمۇ ئىگە بولالمايمىز، بىز سىرتقا چىقماقچى بولساق، ئۇلارنىڭ بوش ۋاقتلىرىغا توغرىلاپ، ئۇلاردىن رۇخسەت ئېلىپ چىقىشىمىز كېرەككەن، ئۇلار ئۆز ئۆيلىرىدە ئۆزىنىڭ خاس نەرسىلىرىدىن بەھرىمان بولىدىكەن، ئەمما بىزنىڭ ئائىلىمىزدە ئۆزىمىزنىڭ خاس نەرسىلىرىمىزدىن بەھرىمان بولۇش ھەققىمىز يوق ئىكەن، بۇ ئىشنى چۈشەندۈرۈپ بېرىشىڭلارنى سورايمىز؟

تەپسىلىي جاۋاب

بارلىق گۈزەل مەدھىيەلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستۇر، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە توغرا يولدا ئۇلارغا ئەگەشكەنلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت-سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: ئىنسان ۋاپات بولسا، ئۇ ئىگىدارچىلىق قىلغان نەرسىلەر ۋارىسلىرىغا يۆتكىلىدۇ، ۋارىسلىرىنىڭ ھەممىسى مىراسنى ۋاقىتنىچە تەقسىم قىلماستىنلا ئىتتىپاق كەلسە بولىدۇ، مىراسنى تەقسىم قىلىپ بولغىچە ئۇلارنىڭ ھەممىسىنىڭ ئورتاق ھەققى بولىدۇ.

ئىككىنچى: ئەگەر سىلەر ئىجارە ئۆيدە تۇرىۋاتقان بولساڭلار، قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ بۇ ئۆيدە ھەققى بولمايدۇ، ئەمما ئۆيدىكى نەرسىلەر داداڭلاردىن قالغان نەرسە بولسا، بۇنىڭدا ئۇلارنىڭمۇ ھەققى بولىدۇ، ئەمما ئۇلار قالغان

نەرسىلەرنى سىلەرگە بېرىۋەتسە ياكى ئۇنى تەقسىم قىلىپ بولغان بولسا ياكى ئۇنى باھالاپ، ھەر بىرى ئۆزىگە كېلىدىغان ھەقنى بىلسە ۋە ئالغان بولسا، سىلەرنىڭ ئۇلارنىڭ ھەققىنى تولۇقلاپ بەرگەن بولساڭلار، ياكى ئۇ نەرسىلەر ئورتاق بولۇپ قالغان بولسا، بۇ ئورتاقلىق سىلەر ئېيتقاندا، بۇ دادىمىزنىڭ ئۆيى دېگەن باھانە بىلەن قالغانلارنىڭ خاس نەرسىلىرىنى قەدىرلىمەسلىكىگە ئىلىپ بارسا، بىز بۇ ئورتاقلىقنى ئاخىرلاشتۇرۇپ، ئۇ نەرسىلەرنى تەقسىم قىلىۋېتىشنى ياكى سىلەرگە ھەدىيە قىلىپ بېرىۋەتمىگەن بولسا، ئۇنىڭ قىممىتىنى بېرىۋېتىشنى تەۋسىيە قىلىمىز.

ئۈچىنچى: ئۆيدىكى نەرسىلەردە ئورتاقلىق داۋاملاشقان تەقدىردىمۇ، بىر قېرىنداش شۇ ئۆيدە تۇرسىمۇ، ئۇ يىگىت ئانىسى ۋە ھەمىشەرىسىنىڭ يېنىغا ئۇلاردىن ئىزنى ئىلىپ كېرىدۇ.

ئىمام مالىك "ئەل مۇئەتتا" ناملىق ئەسىرىدىكى رۇخسەت سورايش توغرىسىدىكى باپتا، ئەتائىنى يەسار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستە، بىر كىشى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن: ئى ئاللاھنىڭ ئەلچىسى! ئانامنىڭ يېنىغىمۇ ئىزنى سوراپ ئاندىن كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ھە ئە ئىزنى سوراپ كىرسەن» دېگەن، ئۇ كىشى: مەن ئۇ ئۆيدە ئانام بىلەن بىرگە تۇرىمەنغۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئاناڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرگىن دېدى»، ئۇ كىشى: مەن ئانامنىڭ خىزمەتچىسىمۇ؟ دېگەندە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئاناڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرگىن، سەن ئاناڭنى كىيىمسىز ھالەتتە كۆرۈشنى ياقىتۇرامسەن؟ دېدى»، ئۇ كىشى: ياق دېدى، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: «ئۇنىڭدىن رۇخسەت ئىلىپ كىرگىن، رۇخسەت سورىساڭ، ياكى رۇخسەت بېرىدۇ ياكى سەل تۇرۇپ كىرگىن دەپ رۇخسەت بەرمەيدۇ» دېدى.

"پىقھى توپلاملىرى" 3-توم 146-بەتتە مۇنداق بايان قىلىنغان: "ھەنەپىي ۋە مالىكى مەزھەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا: بىر كىشى ئۆيدە ئانىسى ۋە ھەمىشەرىسى دېگەندەك ئۆزىنىڭ مەھرەملىرى بىلەن ۋە ئەر ياكى ئاياللاردىن كىيىمسىز ھالەتتە كۆرۈش توغرا بولمايدىغان يېقىنلىرى بىلەن بىرگە ياشايدىغان بولسا، ئۇلارنىڭ يېنىغا رۇخسەتسىز كىرىش قەتئىي توغرا بولمايدۇ، ئۇلارنىڭ قارىشىدا، بۇنداق ھالەتتە رۇخسەت سورايش زۆرۈر بولۇپ بۇنى تەرك قىلىش توغرا بولمايدۇ، بەلكى مالىكى مەزھەپ ئالىملىرى: رۇخسەت سورايشنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى ئىنكار قىلغان كاپىر بولىدۇ، چۈنكى رۇخسەت سورايش بولسا دىندا بىلىنگەن زۆرۈر ئىشلارنىڭ جۈملىسىدۇر.

قۇرئان، ھەدىس، ساھابىلاردىن بايان قىلىنغان ئەسەرلەر ۋە ئىسلام پىرىنسىپى رۇخسەت سورايشنىڭ زۆرۈر ئىكەنلىكىنى بىلدۈرىدۇ. قۇرئان كىرىمدە ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمْ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا﴾. تەرجىمىسى: «پەرزەنتلىرىڭلار بالاغەتكە يەتكەندە سىلەرنىڭ يېنىڭلارغا رۇخسەت سوراپ كىرىشى كېرەك» [سۈرە نۇر 59-ئايەتنىڭ بىر قىسمى].

ھەدىستىن بولغان دەلىل يۇقىرىدا ئىمام مالىك رەھىمەھۇللاھ ئە تا ئىبنى يەسار رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ھەدىستۇر. بۇ توغرىدا ساھابىلاردىن بايان قىلىنغان ئەسەرلەر كۆپ بولۇپ، بۇنىڭدىن: تەبرىنى رىۋايەت قىلغان ئىبنى مەسئۇد رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنۇ سۆزى: "ئانىلىرىڭلار ۋە ھەمىشلىرىڭلارنىڭ يېنىغا رۇخسەت سوراپ كېرىڭلار".

جەسسەس ئە تادىن كەلتۈرگەن ئەسەردە، ئۇ كىشى ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن: "ھەمىشەمنىڭ يېنىڭمۇ رۇخسەت سوراپ كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئۇ كىشى: شۇنداق رۇخسەت سوراپ كىرسەن دېگەن. ئە تا: مەن ئۇنىڭ بىلەن بىر ئۆيدە، ئۇنىڭغا خىراجەتنى مەن قىلىپ بېرىمەنمۇ؟ دېگەن ئىدى، ئىبنى ئابباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ: ئۇنىڭدىن رۇخسەت سوراپ كىرسەن" دېدى.

كاسانى ھۈزەييە ئىبنى يەمان رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن بايان قىلغان ئەسەردە، بىر كىشى ئۇ زاتتىن: "ھەمىشەمنىڭ يېنىڭمۇ رۇخسەت سوراپ كېرىمەنمۇ؟ دەپ سورىغاندا، ئەگەر رۇخسەت سوراپ كىرمىسەڭ، سەن بىئارام بولىدىغان نەرسىلەرنى كۆرۈپ قالسىەن دېگەن.

ئاللاھ تائالا مۇنداق دەيدۇ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْنِسُوا﴾. تەرجىمىسى: «ئى مۆمىنلەر! باشقىلارنىڭ ئۆيىگە رۇخسەتسىز كىرمەڭلار.» [سۈرە نۇر 27-ئايەت].

باشقىلارنىڭ ئۆيىگە كىرمەكچى بولغان كىشى رۇخسەت سوراپ كىرىشى كېرەك، ئالىملارنىڭ بىردەك قارىشىدا رۇخسەت سوراشتىن ئىلگىرى كىرمەكچى بولغان ئۆينىڭ ئېشىكى ئوچۇق بولسۇن ياكى تاقاقلق بولسۇن، ئۇ ئۆيدە ئادەم بولسۇن ياكى بولمىسۇن، كىرىشى توغرا بولمايدۇ.

چۈنكى ئۆينىڭمۇ ھۆرمەت چەكلىمىسى بولىدۇ، بۇنى ئاياغ-ئاستى قىلىش توغرا بولمايدۇ، رۇخسەت سوراش شۇ ئۆيدە تۇرغانلارغا خاس ئەمەس، بەلكى ئۇلارنىڭ ئۆزى ۋە ماللىرىنىمۇ ئۆز ئېچىگە ئالىدۇ، چۈنكى ئىنسان ئۆيدە ئۆزى ئۈچۈن پەردە-توساق قىلغاندەك مال-مۈلكى ئۈچۈنمۇ پەردە-توساق قىلىدۇ، ئۆزىگە باشقىلارنىڭ رۇخسەتسىز قارىشىنى ياقىتۇرمىغاندەك، ماللىرىنىمۇ رۇخسەتسىز قارىشىنى ياقىتۇرمايدۇ".

سۆزىمىزنىڭ خۇلاسسىسى: سىلەرنىڭ توي قىلغان قېرىنداشلىرىڭلارنىڭ سىلەر تۇرىۋاتقان ئۆيىگە كېلىپ، ئۇلارنىڭ ھەققى بولسۇن ياكى بولمىسۇن خاس نەرسىلىرىڭلارنى ئاياغ-ئاستى قىلىش ھەققى يوق، بەلكى ئۇلارغا مۇھىم بولغىنى سىلەرنىڭ خاس نەرسىلىرىڭلارغا، ئارام ئالىدىغان ۋاقتىڭلارغا ۋە ئۆيدە تۇرىدىغان مەھرەملەرنىڭ ۋاقتىغا ئېھتىرام قىلىش، ئۇلارنىڭ ھېچ نەرسىسىنى ئاياغ-ئاستى قىلماسلىق، بولۇپمۇ ئۇلارنىڭ تۇرىدىغان باشقا ئۆيلىرى تۇرۇپ، سىلەرنىڭ ئۆيىگە كېلىپ سىلەرگە قىيىنچىلىق پەيدا قىلماسلىقى، سىلەرگە خاس بولغان نەرسىلەرنى بۇزۇپ-چاچماسلىقى كېرەك بولىدۇ.

دادىڭىزدىن قالغان مىراس تەقسىم قىلىنمىغان بولسا ياكى ئۆي سايمانلىرى قالغان بولۇپ ئۇلار شۇنىڭ ئۈچۈن بۇنداق قىلغان بولسا، سىلەرگە ئەزىيەت يېتىشكە سەۋەپ بولغان ئاراڭلاردا قالغان بۇ نەرسىلەرنىمۇ تەقسىم قىلىشقا تەۋسىيە قىلىمىز.

بۇ ھەقتە تېخىمۇ تەپسىلى مەلۇمات ھاسىل قىلىش ئۈچۈن [307722](#) - نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.